ſecè involvit actualis, & phyſica præſentia, & exiſtentia, hæc autem intrinſecè involvunt totum eſſe completum alicujus entitatis. Tum 5. ſicut implicat aliquid exiſtere à parte rei, quod non ſit aliqua integra entitas, ita etiam implicat videri aliquid, ut exiſtens à parte rei, & non videri, ut phyſicam entitatem integram, & completam, ſi autem videtur phyſica aliqua integra entitas, jam videri nequit una formalitas ſine alia. Tum 6. ſi actu intuitivo diſtingueretur in objecto una formalitas ab alia, deberet talis actus partia liter tantùm attingere objectum, ſed eo ipſo actus ille intuitivus non eſſet, quia non repræſentaret objectum, prout eſt à parte rei præſens, cùm non ſit præſens ſecundùm illam tantùm rationem, ſed ſecundùm totum ſuum eſſe, & eſſentialiter prout eſt à parte rei, dicat omnes rationes, quas in tali eſſe includit, itaut præſentia cadat eſſentialiter ſuprà eſſe entitativum. Tum demum de ratione cognitionis intuitivæ eſt, quod terminetur ad aliquod individuum, & ſingulare, quia concernit rem exiſtentem, ut exiſtens eſt, exiſtentia autem eſt ſingularium, non univerſalium, ergo nequit animalitas v.g. intuitivè cognoſci, vel humanitas ſine ſingularitate, ita diſcurrit Paſq. loc.cit.

324 Reſp. ex dictis num. 319. cognitionem intuitivam ideò dici expreſſionem objecti, ſicut eſt à parte rei, non quia exprimere debeat omnes prorſus formalitates in ipſo contentas, quia hoc eſt de ratione notitiæ comprehenſivæ, non autem intuitivæ, ſed dicitur præcipuè repræſentare objectum, ſicut eſt, quia non repræſentat illud, ut in ſpecie relucet, ſed ut eſt in ſe à parte rei, ſive illud adæquatè repræſentet, ſive non; identitas verò plurium formalitatum realis, & entitativa, dummodo adſit formalis diſtinctio inter ipſas, non facit ipſas neceſſariò connexas in cognoſci etiam intuitivè, quia una formalitas apta eſt terminare talem notitiam ſine alia, ſed facit tantùm neceſſariò connexas quoad eſſe, itaut ſint prorſus inſeparabiles. Ad 2. non deſunt ex Scotiſtis, qui minorem negarent, cum etiam formalitatibus, & naturis à ſingularibus præciſis propriam tribuant exiſtentiam, licet in eſſe exercito eam non poſſideant, niſi in rebus, & ſingularibus, quibus Doctor ipſe favere videtur 4. d. 45. qu. 3. ad 2. prin. ubi inquit, quod exiſtentia actualis primò convenit naturæ, unde hæc natura non eſt exiſtens formaliter, quia hæc, ſed per naturam, illam autem naturam, ut exiſtentem intuitivè cognoſcit intellectus, quod & ego aliquando docui diſp. 6. de Anim. q. 7. art. 2. Sed quia poſteà hic in Metaph. probabilius viſum eſt exiſtentiam tribuere ſolis rebus, non autem realitatibus, vel formalitatibus niſi per identitatem, concedo minorem, ſed explico majorem, cum enim dicitur intuitiva cognitio eſſe rei exiſtentis, ut exiſtens eſt, non in tanto rigore intelligendum eſt, ut immediatum, & formale objectum intuitionis debeat eſſe exiſtens propria exiſtentia ſua formali, ſed in hoc ſenſu, ut ſit ſecundum ſe præſens potentiæ, & non per ſpeciem, nam per hoc præcipuè intuitiva cognitio ſecernitur ab abſtractiva, hoc autem nedum rebus, ſed etiam realitatibus ipſis convenire poteſt, quia poteſt una realitas fieri ſecundum ſe præſens intellectui etiam in cognitione intuitiva ſine alia; poteſt etiam dici, quod licet exiſtentia ſit tantum rerum immediatè, & formaliter, tamen ipſas quoque realitates afficit per identitatem, & concomitanter, unde etiam in hoc ſenſu poteſt terminare una realitas intuitionem ſine alia, quia cognoſci poteſt, ut à parte rei exiſtens in objecto per identitatem abſque eo quod per eundem actum attingatur alia formalitas ſic in objecto exiſtens. Ad 3. patet per idem, nam cognitio intuitiva dicitur in tantum terminari ad rei exiſtentiam, inquantum terminatur ad objectum, quod ſecundum ſe, ac in propria entitate præſens eſt potentiæ, non autem mediante ſpecie, quo quidem ſenſu formalitas ſecundùm propriam rationem terminare poteſt intuitivam notitiam, quia ſecundum ſe fieri poteſt præſens intellectui, vel attingi, ut exiſtens per identitatem ad exiſtentiam rei, cujus eſt formalitas; at nequaquam terminare poteſt phyſicam productionem, quia per ſe, & directè non eſt exiſtentiæ capax, ſed tantum concomitanter, ac per identitatem; unde ſatis conſtat, non eodem modo concernere rei exiſtentiam produci, & non produci, ac intuitivè cognoſci, vel non cognoſci, atque ideò hæc ultima contradictoria benè componi poſſe per ſolam diverſitatem formalitatum, non tamen illa ſaltem in creatis.

325 Ad 4. negatur conſequentia, cognoſcere enim objectum, quantum cognoſcibile eſt, ſpectat ad rationem notitiæ comprehenſivæ, ut dictum eſt, non autem intuitivæ; ad probationem patet ex modò dictis, quamvis enim exiſtentia rigoroſè ſumpta involvat, vel ſupponat integrum, & completum eſſe rei, nam per ſe, & directè convenit rebus tantùm, quæ habent rationem entis completi; tamen ſi ſumatur pro ſola rei præſentia, & actuali exhibitione ſui ipſius ad potentiam, & non in ſpecie, quo pacto accipitur, cùm dicitur intuitiva cognitio eſſe rei exiſtentis, ut ſic; in hoc, inquam, ſenſu poteſt exiſtentia etiam realitatibus ipſis convenire, quia & ipſæ immediatè exhiberi poſſunt ſe præſentes intellectui, & non tantum in ſpecie intelligibili. Ad 5. adhuc patet per eandem doctrinam, valet enim aſſumptum de exiſtentia propriè dicta, quæ utique per ſe, & directè convenit rebus, & non realitatibus, niſi concomitanter, & ſic etiam concedi debet conſequentia, ſi objectum debeat videri, ut exiſtens hoc modo; at falſum eſt de ratione intuitionis eſſe, quod objectum, ſeu terminus intuitionis ſit hoc pacto exiſtens, nam ſufficit, ut ſit exiſtens tantùm per identitatem, & concomitanter, & dicatur attingi, ut per ſe exiſtens, quatenus attingitur in ſe præſens, & non in ſpecie, quod nedum rebus, ſed etiam realitatibus, & formalitatibus, convenire poteſt. Ad 6. negatur minor cum probatione, quia ut ſæpè dictum eſt, non eſt de ratione actus intuitivi, ut explicet omnes formalitates, & prædicata in objecta reperta, ſed comprehenſivi; unde gratis fateor, illum actum partialiter tantùm attingere objectum ipſum totale, ſed talis actus adhuc eſt intuitivus, quia formalitas, quam attingit, & exprimit, fit ſeipſa præſens intellectui, & per actualem exhibitionem propriæ entitatis, non autem in ſpecie dumtaxat, ut in cognitione abſtractiva contingit, & hoc ſufficit ad cognitionem intuitivam partialem; ad intuitivam verò totalem, ſeu totius objecti benè requiritur, quod in argumento dicebatur, debere fieri præſens objectum potentiæ ſecùndùm totum ſuum eſſe, ac omnes formalitates ejus, itaut præſentia cadat ſuprà eſſe entitativum rei. Ad ult. quamvis aſſumptum de cognitione intuitiva ſenſus concedi queat, quia ſenſus eſt ſingularium, negatur tamen de cognitione intellectuali, quia etiam naturæ communes poſſunt eſſe objectum ſufficiens intuitivæ cognitionis ſaltem reſpectu intellectus ſeparati, ut docet Doctor loc.cit. 4. d. 45. q. 3. ad 2. prin. & ad objectum intuitionis non eſt neceſſaria exiſtentia immediatè, & propriè dicta, ſed identicè, & concomitanter, & abſolutè loquendo ſufficit præſentia rei in ſeipſa, & non in ſpecie, per hoc enim propriè, & præcipuè notitia intuitiva diſtinguitur ab abſtractiva, quæ ex genere ſuo fertur in objectum, quod ſecundum ſe non eſt præſens, ſed tantùm fit præſens per ſpeciem intelligibilem, & in hoc ſenſu dicitur cognitio intuitiva eſſe rei exiſtentis, hoc eſt, in ſe præſentis; & non in ſpecie, & in eodem ſenſu notitia abſtractiva abſtrahere dicitur à præſentia, & exiſtentia objecti. Et hæc dicta ſufficiant pro complemento hujus prioris tomi Metaphyſici, in quo actum eſt de natura entis, ejuſque principiis, & paſſionibus tam ſimplicibus, quàm complexis; in poſteriori ad inferiora entis deſcendendo quantum patitur metaphyſica contemplatio, acturus ſum de variis entis diviſionibus; de eſſentia, & exiſtentia entis finiti; de naturis communibus, ſeu gradibus prædicamentalibus; de principio individuationis earum; de ſubſtantia, ejuſque ſubſiſtentia, de accidente, ejuſque inhærentia, ac demum de Intelligentiis, præcipuè prima, cui honor, & gloria.

F I N I S.

RR. PP. BARTHOLOMÆI

MASTRII DE MELDULA,

Ordinis Minor. Convent. Magiſtri.

Tomus Quintus:

CONTINENS DISPUTATIONES AD MENTEM Scoti in duodecim Ariſtotelis Stagiritæ Libros

METAPHYSICORUM.

PARS POSTERIOR.

EDITIO NOVISSIMA A MENDIS EXPURGATA.

VENETIIS, MDCCXXVII.
Apud Nicolaum Pezzana.
SUPERIORUM PERMISSU, ET PRIVILEGIIS.

RR. PP. BARTHOLOMÆI

MASTRII DE MELDULA

Ordinis Minor. Convent. Magistri

Tomus Quintus:

CONTINENS DISPUTATIONES AD MENTEM Scoti in duodecim Aristotelis Stagiritæ Libros

METAPHYSICORUM.

PARS POSTERIOR.

EDITIO NOVISSIMA A MENDIS EXPURGATA.

VENETIIS, MDCCXXVII.
Apud Nicolaum Pezzana.
SUPERIORUM PERMISSU, ET PRIVILEGIIS.

INDEX RERUM NOTABILIUM

Tomi Poſterioris Metaphyſicæ.

Numerus prior Diſputationem, poſterior verò marginalem numerum denotat.

A

Abſolutum.

ABſolutum non includit in ſuo formali conceptu reſpectum 12. 15.

Abſtractio, & Abſtractum.

Abſtractio naturæ à ſingularitate quomodo explicanda 9. 56. quomodo abſtractio ſtet cum reali identitate naturæ cum ea ibidem, & 9. 16. quid requiratur, ut ſine mendacio fiat 9. 81. quomodo poſſit natura abſtrahi à differentiis ſine falſitate 9. 189. in abſtractis à materia idem eſt, quod quid eſt cum eo, cujus eſt 10. 78.

Accidens,

Accidens quam admittat compoſitionem 7. 9. accipitur dupliciter 7. 22. aliud prædicabile, & aliud prædicamentale 8. 87. habet propriam exiſtentiam aliam ab exiſtentia ſubjecti 8. 166. & 12. 8. eſt forma ſimplex non compoſitum ex materia, & forma 8. 189. quænam ſit differentia inter accidens commune, & proprium 10. 52. accidens non individuatur per ſubjectum 10. 112. non ei convenit ſubſiſtentia 11. 149. Accidens duplex 12. 1. Quid ſit accidens propriè dictum 12. 2. quo ſenſu dici poſſit ens ſimpliciter, & ſecundùm quid 12. 4. habet propriam exiſtentiam diſtinctam ab exiſtentia ſubſtantiæ 12. 8. eſt ens realiter à ſubſtantia diſtinctum 12. 10. eſt forma ſimplex phyſicè, eſtò ſit metaphyſicè compoſita 12. 12. omne accidens abſolutum per Dei potentiam poteſt à ſubjecto ſeparari 12. 35. eſt agens principale, & inſtrumentale in ordine ad diverſas actiones 12. 176. cur ſubſtantia cadat in definitionem accidentis 12. 147. accidens ſupernaturale non eſt perfectiùs ſubſtantia in genere entis, ſed tantùm in genere moris 12. 249. nequit naturaliter accidens corporeum recipi in ſubjecto incorporeo, neque è contra 12. 257. immò nec etiam ſupernaturaliter 12. 258. & ſeq.

Accidens idem nequit eſſe in pluribus ſubjectis nec ſimul, nec ſucceſſivè naturaliter 12. 264. non poteſt ſimul eſſe in pluribus etiam ſupernaturaliter ibid. plura accidentia ſolo numero diverſa in eodem ſubjecto eſſe poſſunt nedum ſupernaturaliter, ſed etiam naturaliter 12. 274. quænam accidentia ſolo numero diſtincta poſſint ſimul eſſe in eodem ſubjecto 12. 281.

Actio.

Actio alia phyſica, alia metaphyſica 9. 42. opus non eſt, quamcunque actionem eſſe ſuppoſiti 11. 128. actiones ſuppoſito denominativè conveniunt, & tribuuntur 11. 129. & 140. ſubſiſtentia creata non habet proprium, & immediatum influxum, nec totalem, nec partialem in actiones ſuppoſiti 11. 131. nec tamen ſe habet ad eas merè per accidens, & concomitanter 11. 136. immò ſe habet antecedenter, & priùs prioritate ſaltem præſuppoſitionis, ſi non cauſalitatis 11. 137. in natura ſuppoſitata ſe habet ut conditio ſine qua non 11. 138.

Actus, & Actualitas.

Actualitas exiſtentiæ alia non eſt ab actualitate eſsentiæ 8. 94. actus ſingularis ſupponit potentiam ſingularem, quomodo verificetur 10. 27. actus vitalis eſt entitas abſoluta, & relativa ſolum ſecundùm dici 10. 30. non eſt actio phyſicè, ſed tantùm grammaticaliter 11. 147. actualitas à toto genere eſt major perfectio, quàm ſimplicitas, & independentia 12. 14. ac etiam quam ſit perennitas 12. 187. 188.

Actus, & potentia.

Ens in actu, & in potentia ſunt ejuſdem generis, ſpeciei, & individui 8. 48.

Agens.

Agens naturale in omni ſua actione ſubjectum ſupponit 12. 71. non verò ſupernaturale 13. 24.

Æqualitas.

Æqualitas, vel inæqualitas benè transfertur ad ſignificandos varios gradus perfectionis eſſentiæ rerum 9. 224. 225. alia prædicamentalis, alia tranſcendens ibid. ſunt proprietates ſolum quantitatis & eſſentiæ finitæ 8. 238.

Analoga, & Analogia.

Analogia inter ſubſtantiam, & accidens in quo conſiſtat 12. 5.

Angelus, vide intelligentiæ, ſeu ſubſtantiæ ſeparatæ.

Angelus quoque habet ſubſiſtentiam naturæ realiter ſuperadditam 11. 157. admittit compoſitionem ex natura, & ſubſiſtentia, etiamſi non ex materia, & forma 11. 158. quid ſit Angelus 13. 17.

Anima rationalis.

Anima eſt una ſimplex forma phyſicè, & multiplex metaphyſicè 8. 210. undè ſumatur neceſſitas multiplicandi potentias in anima 8. 211. non individuatur per corpus 10. 18. una non eſt individualiter perfectior alia 10. 172. producitur de nihilo immediatè à Deo 12. 46. cur dicatur creari, & non educi 12. 85. 149. 153. non eſt forma materialis 12. 154. quomodo poſſit dici forma ſubſiſtens 12. 157. præſertim ſeparata poteſt ſic appellari 12. 160. non poteſt naturaliter redire ad corpus denuo informandum 12. 207. cenſura talis reditus 12. 208. quomodo ſeparata intelligat 12. 232. ante corpus non præexiſtit 12. 236. quomodo ſtatus conjunctionis, & ſeparationis opponantur 12. 237. 240. quo pacto exigat neceſſariò corpus, in quo fiat 12. 293. 294.

Annihilatio, vide Creatio.

Annihilatio quid ſit 12. 66.

Aptitudo.

Aptitudo naturæ ad eſſendum in multis alia proxima, alia remota 9. 73. talis aptitudo non eſt in ea nec per modum potentię, nec per modum meræ non repugnantiæ 9. 76. non addit rem diſtinctam ſupra naturam aptam 12. 25. & 39. aptitudo duplex 12. 42.

Auctoritas.

Quanti valeat Ariſt. auctoritas 12. 48. 49. non debet adduci ſine ratione ibid. & 188.

B

Beatitudo.

BEatitudo deſtruitur poſita animarum circulatione 12.

C

Cauſa, & Cauſalitas.

CAuſa alia phyſica, alia metaphyſica 9. 42. cauſa eſt utique prior effectu, ſed non cauſalitas 12. 21. & 24. quo-

24. quomodo ſe habeat ad effectum quoad cauſalitatem 12. 95. quomodo cauſalitas ſit poſterior effectu ibid.

Cognitio.

Cognitio una poteſt ab alia præciſè diſtingui ex diverſo modo attingendi idem objectum, 8. 133. cognitio univerſalis ad quid terminetur 9. 22.

Compoſitum, & Compoſitio.

Compoſitio multiplex 7. 9. componibilitas oſtenditur de creatura per finitatem, & contingentiam 7. 10. compoſitio ex eſſe, & eſſentia non eſt propriè realis in creatura 8. 123. & 146. qualis ſit declaratur 8. 149. an ex actu entitativo, & potentia objectiva fiat compoſitio aliqua 8. 148. compoſitio metaphyſica declaratur 8. 193. 9. 53. eſt aliquo modo realis, ideò Deo repugnat 8. 197. diſcrimen inter compoſitionem phyſicam, & Metaphyſicam 9. 38.

Communitas, & Communicabilitas.

Communitas convenit naturæ à parte rei, licèt non univerſalitas 9. 2. & 98. communitas naturæ duplex 9. 72. 73. communitas non ſemper excludit omnem determinationem 9. 84. convenit naturæ, ut ſupponit ſimpliciter 9. 98. quæ communicabilitas per ſuppoſitalitatem excludatur à natura 11. 109.

Contradictio.

Contradictio qualem inferat diſtinctionem 8. 139. & 200. non ſemper infert realem diſtinctionem 9. 33. quid requiratur ad eam evitandam 9. 48. 100.

Conceptus.

Quinam dicatur conceptus ſimpliciter ſimplex 7. 9. ad unitatem conceptus univerſalis non ſufficit unitas ſimilitudinis 9. 7.

Convenientia.

Convenientia fundatur ſuper unum 8. 200. 9. 142. non poteſt eſſe eadem omninò ratio convenientiæ, & diſconvenientiæ ibid. & ſeq. item diſp. 9. 45. & ſeq. convenientia inter plura ejuſdem ſpeciei individua nequit melius explicari, quam per unitatem, & indifferentiam naturæ in utroque 9. 45. convenientia melius convenit conſtitutis, quam conſtitutivis, 9. 62. cur convenientia inter Deum, & creaturam in ratione entis ſit virtualis, & non actualis 9. 48. & 144.

Creatio, & Creatura.

Quid ſit crearura, ſeu ens creatum 7. 7. non habuit ab æterno aliquod eſſe reale actuale eſſentiæ 8. 4. neque aliquod eſſe diminutum medium inter ens reale, & rationis 8. 12. ſed tantum eſſe cognitum, & quid hoc ſit 8. 16. quomodo divinus intellectus dicatur creaturas ab æterno producere in eſſe cognito 8. 18. quo pacto creatura cognita ab æterno dici poſſit partim ens reale, & partim rationis 8. 21. cur dicatur contingenter exiſtere, etiamſi exiſtentia ſit ei realiter identificata 8. 123. & 90. non componitur realiter ex eſſe, & eſſentia propriè loquendo 8. 123. unde dicatur limitata 8. 124. Creatio, & productio totius entis ex nihilo 12. 56. quare ſcriptura cum vocabulo creationis particulam ex nihilo non conjungat 12. 63. hujus vocabuli acceptiones variæ ib. ad excludendam creationem ſufficit concurſus cauſæ materialis, ſeu ſubjecti 12. 85. creatura nequit creare 12. 86. ad ponendam rationem creationis neceſſaria eſt negatio tam partis, quam ſubjecti præexiſtentis, ad eam excludendam ſufficit ſuppoſitio vel partis, vel ſubjecti disjunctim 12. 103. creatio, vel ſaltem æterna fuit Ariſt. nota 13. 32. quo pacto particula, *ex*, ſumatur in definitione creationis 13. 36.

Creatio quo ſenſu dicatur eſſe productio rei de nihilo 8. 52. 13. 36.

Chriſtus.

Chriſti humanitas propriam habet exiſtentiam in Verbo 8. 169. qua ratione ejus actiones humanæ dicebantur Dei operationes etiamſi ſuppoſitum divinum non phyſicè influeret in eas 11. 135.

D

Definitio.

DEfinitio conſtat ex pluribus gradibus metaphyſicis 8. 178. exprimit nataram rei, ut eſt rei, non autem in intellectu noſtro 8. 204. quæ definitiones inducant diſtinctionem formalem inter definita 8. 205. 224. quomodo conſtet ex partibus 8. 209. alia eſt quidditativa, alia per additamentum 9. 247.

Dependentia.

Quæ dependentia poſſit impedire ſeparationem realiter diſtinctorum 8. 117. dependentia naturæ ad divinum ſuppoſitum non eſt vera, & propria dependentia 11. 55. dependentia naturæ ad divinum ſuppoſitum dicit perfectionem 11. 106. dependentia provenit ex indigentia 12. 84. non ſemper dependens eſt imperfectius independenti abſolutè loquendo 12. 91.

Determinatio.

Determinatio alia diminuens alia diſtrahens 8. 20. determinatio naturæ ad ſingularitatem eſt & extrinſeca 9. 15. non eſt determinata ad aliquod individuum circa ſingularitatem, ſed præciſè per ipſam 9. 68. 69.

Deus.

Quomodo Deus dicatur cognoſcere res poſſibiles ab æterno 8. 57. non admittit compoſitionem metaphyſicam 8. 197. eſt ſummè ſimplex, non ſimpliciter ſimplex 7. 9. non convenit cum creaturis in gradu eſſendi actualiter, ſed tantùm virtualiter 8. 200. 9. 48. quomodo dicitur infinitis modis imitabilis, 8. 243. eſt multiplicabilis, quia eſſentialiter ſingularis 9. 52. 78. 79. ſub ratione Deitatis non eſt naturali lumine cognoſcibilis, ſed ſub rationibus communibus, vel propriis ex communibus 13. 2. Deum eſſe, eſt demonſtrabile naturaliter non à poſteriori 13. 3. quomodo ſit naturaliter cognoſcibilis quo ad quid eſt 13. 13. quinam ſit perfectior conceptus, de Deo nobis poſſibilis pro ſtatu iſto ibid. triplex via cognoſcendi Deum naturaliter 13. 15. potuit perfectius condere univerſum 13. 20. apud Ariſt. eſt infinitæ virtutis, & naturali lumine notum 13. 24. quo ſenſu id ſit intelligendum 13. 28.

Differentia.

Differentia eſt quidam gradus metaphyſicus 8. 178. ſuperior non includitur quidditativè in inferiori 8. 213. differentia formalis, & differentia formarum 9. 100. differentia individualis alia intrinſeca, alia extrinſeca 10. 54. differentia individualis dicitur interdum materia totius 10. 74. & 129. declaratur ejus natura 10. 127. præſertim per comparationem ad ſpecificam 10. 128. non eſt ens quidditativè, ſed identicè 10. 160. non benè explicatur differentia ſpecifica per hoc præciſè, quod ſit notabilis differentia 10. 167.

Diſtinctio.

Diſtinctio realis quę ſit 8. 104. diſtinctio modalis extrinſeca coincidit cum reali 8. 93. modalis intrinſeca eſt minima inter omnes antevertentes opus intellectus 8. 141. diſtinctio formalis media inter realem, & rationis 8. 187. ſola diſtinctio formalis, ut ſic, non infert compoſitionem inter ſic diſtincta 8. 197. quęnam ſit diſtinctio formalis 8. 204. quænam definitiones hanc inducant inter definita 8. 204. 205. diſtinctio formalis quomodo extrema ſua ſupponat in eſſe conſtituta 9. 64. diſtinctio inter individua alia materialis, alia formalis 9. 131. diſtinctio quantitativa in rebus materialibus non debet cum entitativa confundi 10. 64. quo ſenſu diſtinctio individualis dicatur materilis 10. 81. & 122. non eſt tanta diſtinctio in conſtitutis, quanta in conſtituentibus 10. 141.

Diverſitas.

Diverſitas prædicatorum non ſemper arguit diverſitatem formarum 8. 188. non ſemper ex diverſitate operationem licet colligere diverſitatem formarum 8. 195. quando id liceat ibid. diverſitas, ſive diſconvenientia fundatur ſuper multa 8. 200. diverſitas ſpecifica infert inæqualitatem in eſſentia 8. 238. diverſitas ſpecifica non eſt idem, quod inæqualitas in perfectione eſſentiali 8. 242. quomodo intelligi debeat primò diſtinctiva eſſe primò diverſa 10. 144. non poteſt dari media diverſitas ſubſtantialis inter ſpecificam, & numericam 10. 174.

Diviſio.

Primitas alicujus diviſionis ex tribus capitibus procedere poteſt 7. 51. diviſio totius univerſalis differt à diviſione totius integralis 10. 57. & 62.

E

Effectus.

EFfectus non individuatur per ordinem ad circumſtantias extrinſecas 10. 53. effectus formalis quomodo debeat proportionati formæ 11. 79. nedum dependet à cauſis externis, ſed etiam internis 12. 88. quomodo dicatur contineri in ſuis cauſis 12. 94. quidam effectus dependent in conſervari à ſua cauſa, quidam non 12. 182. inter cauſas, & effectus non datur progreſſus in infinitum 13. 4.

Ens, & ejus diviſiones.

Qualis ſit diviſio in ens reale, & rationis 7. 2. coincidit cum diviſione entis in animam, & extra animam 7. 3. in ens infinitum, & finitum 7. 4. in independens, & dependens 7. 6. quomodo hæc diviſio coincidat, vel non coincidat cum præcedenti 7. 7. coincidit cum quibuſdam aliis ibid. in ens neceſſarium, & contingens 7. 8. in ſimplex, & compoſitum 7. 9. iu ens in actu, & in ens in potentia 7. 11. in ens per ſe, & in ens per accidens 7. 12. hæc non eſt vera, & propria diviſio 7. 13. in unum, & multa 7. 14. quæ tamen non eſt vera, & propria diviſio 7. 18. in abſolutum, & reſpectivum 7. 19. in ſubſtantiam, & accidens 7. 22. declaratur hæc diviſio 7. 24. aliæ diviſiones entis realis 7. 25. Dividitur præcipuè in quantum, & non quantum 7. 26. non eſt diviſio merè theologica 7. 30. quæ ſint entia non quanta 7. 31. non eſt propriè univoca 7. 34. quomodo intelligatur ens prius dividi in quantum, & non quantum, quàm in finitum, & infinitum 7. 35. ens non quantum non eſt perfectionis capax 7. 37. quænam ſit prima entis diviſio 7. 55. quem ordinem ſervent inter ſe aliæ entis diviſiones 7. 57. diviſio entis in finitum, & infinitum præcedit diviſionem in unum, & multá 7. 60.

Ens quodlibet conſiderari poteſt, ut quid, ut quantum, ut quale 8. 225.

Ens rationis quid ſit 7. 2. figmentum continetur ſub ente rationis, ut ſic, ut propria ejus ſpecies ibid.

Eſſentia.

Eſſentia poſſibilis dici poteſt verum ens reale, & poſitivum, 8. 46. quo ſenſu dici poſſit ens potentiale 8. 53. eſt ens nominaliter dictum, non verbaliter 8. 47. quo ſenſu rerum eſſentiæ dicantur æternæ 8. 57. & 90. eſſentia rerum dupliciter ſumi poteſt, vel ſub ſtatu poſſibilitatis, vel actualitatis 8. 68. & ſecundum ſe abſtrahit ab utroque ſtatu 8. 84. eſſentia poſſibilis ita reſpicit exiſtentiam poſſibilem, ſicut actualis actualem 8. 88. non poteſt dari eſſentia in actu, quæ non ſit exiſtens 6. 94. & ſeqq. nec etiam eſſentia poſſibilis benè dicitur diſtingui ab exiſtentia actuali 8. 129. 69. & 70. non diſtinguitur realiter ab exiſtentia 8. 93. nec ſola ratione 8. 134. ſed formaliter modaliter 8. 141. quo pacto eſſentia dicatur præſcindere ab exiſtentia 8. 143. eſt perfectior, quàm ſit exiſtentia 8. 151. cuicumque eſſentiæ propria correſpondet exiſtentia 8. 166. in quo ſignificato ſumenda ſit eſſentia ad id verificandum 8. 175. 218.

Eſſentia rei conſtat ex pluribus gradibus metaphyſicis 8. 178. præcedit quodcunque divinæ voluntatis decretum 8. 198. non ſolum eſſe phyſicum, ſed etiam eſſe metaphyſicum eſt à parte rei per identitatem in eo immerſum 8. 218. prius natura eſt eſſe phyſicum, quàm eſſe metaphyſicum, & hoc conſequitur ad illud 8. 220. eſſentiæ rerum ſunt in perfectione eſſentiali neceſſariò inæquales 8. 227.

Exiſtentia.

Quid ſit exiſtentia quoad quid nominis 8. 71. eſt quid reale intrinſecum rei exiſtenti 8. 72 quomodo dicitur primus, & ultimus actus cujuſcunque rei ibidem, accidit eſſentiæ creatæ 8. 63. dicitur primus, & proprius effectus cauſæ efficientis ibidem eſt quid poſitivum, nec datur exiſtentia negativa ibidem, non eſt accidens commune eſſentia 8. 78. neque accidens proprium 8. 81. immò eſt intimior eſſentiæ quacunque paſſione 8. 82. eſt modus intrinſecus eſſentiæ 8. 83. quo ſenſu dici poſſit accidens eſſentiæ 8. 85. & 90. non debet conſtitui propria coordinatio exiſtentiarum alia à coordinatione eſſentiarum 8. 87. de nulla creatura quidditativè prædicatur ibidem, non ſpectat ad prædicamentum directè, ſed tantùm reductivè 8. 88. quomodo dicitur actus eſſentiæ, & eſſentiam actuare 8. 89. quid propriè ſit exiſtentia 8. 94. cur dicatur creaturæ contingere, quamvis ſit ei realiter identificata 8. 123. non facit realem compoſitionem cum eſſentia 8. 123. 146. non diſtinguitur realiter ab eſſentia 8. 93. nec ſola ratione 8. 134. ſed formaliter modaliter 8. 141. non habet propriam poſſibilitatem objectivam aliam à poſſibilitate eſſentiæ 8. 142. qualem compoſitionem faciat cum eſſentia 8. 149. non eſt effectus ſolius Dei, ſed etiam cauſæ ſecundæ 8. 156. & quidem tanquam cauſæ principalis, non autem inſtrumentalis tantùm 8. 158. quo ſenſu dici poſſit effectus ſolius Dei 8. 61. quæ ſit cauſa formalis exiſtentiæ 8. 163.

Exiſtentia prius eſſentiæ convenit, quam ſubſiſtentia in ſubſtantiis, & quam inhærentia in accidentibus 8. 164. non conſtat ex pluribus gradibus metaphyſicis, ſicut eſſentia 8. 179. exiſtentia per ſe ad prædicamentum non ſpectat ibidem eſt à toto genere poſterior eſſentia ibidem, quinam ſit formalis exiſtentiæ effectus 8. 181. exiſtentiæ ſunt eiuſdem rationis etiam in rebus diſtinctis 8. 184. exiſtentia non eſt niſi rei ſingularis 9. 31. & 32. nec convenit naturæ, niſi ut ſtat ſub ſingularitate 8. 176. & 964.

F

Forma ſubſtantialis, & accidentalis.

FOrma dat unicum eſſe completum, & ſpecificum, & plura incompleta dare poteſt 8. 195. forma alia partis, alia totius 10. 74. forma non eſt principium individuationis 10. 97. non dat eſſe intrinſecum materiæ, 10. 100. nec ultima ejus realitas eſt princip. individ. compoſiti 10. 102. nulla forma individuatur per ſubjectum 10. 112. forma ſubſtantialis non differt ab accidentali per dependentiam, & independentiam à ſubjecto, cui innititur 11. 7. verum inter ea diſcrimen 11. 19. forma nequit præſtare effectum formalem ſibi omninò repugnantem 11. 79. quantum ad factionem, & eductionem de potentia materiæ eſt eadem difficultas de forma ſubſtantiali, & accidentali 12. 47. Forma non fit ex nihilo ab agente naturali 12. 71. fit dependenter à materia 12. 76. forma fit ex materia 12. 82. dependet in ſuo eſſe à materia 12. 83. forma dicit relationem ad materiam 12. 93. non præeſt in materia ſecundum eſſe actuale, ſed tantum potentiale 12. 94. non fit per inchoationes 12. 118. nequit eſſe in materia, niſi per informationem 12. 119. una forma ſubſtantialis eſt alteri incompoſſibilis etiam ſi non oppoſita 12. 122. quantum ad eductionem eadem eſt ratio de ſubſtatiali, & accidentali forma 12. 135. quomodo forma habeat, vel non habeat propriam productionem diſtinctam à productione compoſiti 12. 141. quid ſit forma educi de potentia materiæ 12. 149. & 193.

Quid ſit forma materialis, & quomodo ab anima rationali ſecernatur 12. 149. ſignificavit Ariſt. pluries eductionem formarum à materia, nunquam quod ex nihilo fiant 12. 150. omnis forma eſt generabilis, & corruptibilis ſola anima rationali excepta 12. 165. quid ſit, formam communicare cum materia in operatione 12. 177. forma cur nobilior materia 11. 187. neceſſitas eſſendi formam in materia indicat dependentia jam ejus ab illa, tanquam à cauſa 12. 193.

Formalitas.

Formalitas propriam non habet exiſtentiam aliam ab exiſtentia rei, cujus dicitur formalitas 8. 174. quid nomine formalitatis debet intelligi ibid. quo ſenſu dicatur habere propriam eſſentiam 8. 175.

8. 175. formalitates metaphyſicæ à rebus phyſicis derivantur 8. 220. poteſt dari formalitas à parte rei, quæ nec ſit ſpiritualis, nec materialis, non tamen quæ nec ſit creata, nec increata 9. 66.

C

Generatio rei, vel productio.

GEneratio, vel productio nonniſi ad rem exiſtentem terminatur 8. 180. poteſt dupliciter ſumi 12. 72.

Gradus.

Genus eſt quidam gradus metaphyſicus 8. 78. non poteſt dari ſine differentiis 8. 190. diſtinguitur ex natura rei à gradu differentiali 8. 209. cur non prædicetur de ſpeciebus ſecundùm magis, & minus 8. 237. quomodo per differentias dividatur 9. 18. quo ſenſu dicitur tenuis ſimilitudo ſingularium 9. 49. unitas formalis naturæ genericæ minor, quàm ſpecifica 9. 91

Gradus Metaphyſici.

Gradus Metaphyſici proprias non habent exiſtentias, ſed omnes adæquatè exiſtunt per exiſtentiam rei, cujus dicuntur gradus 8. 174. unde ſic appellati 8. 177. alii prædicamentales, alii tranſcendentes 8. 186. non diſtinguuntur realiter 8. 188. ſed ex natura rei formaliter 8. 196. & inter eos eſt ordo ex natura rei 8. 198. quoad hoc non eſt eadem ratio de prædicamentalibus, & tranſcendentalibus 8. 199. graduum ſeparabilitas ab invicem quomodo accipienda 8. 207. gradus ſuperior ſecundùm ſe formaliter præſcindit à contrahentibus 8. 215. non eſt eodem modo diſcurrendum quantum ad diſtinctionem de gradibus prædicamentalibus, & tranſcendentalibus 8. 196. 221. gradus debent eſſe inter ſe perfectione inæquales, alioquin gradus non eſſent 7. 236. notabile diſcrimen inter gradus ſpecificos, & individuales 8. 244. cur gradus prædicamentales convenientiam fundent actualem ex natura rei in inferioribus, non verò tranſcendentales 9. 48. aliud notabile diſcrimen inter hos gradus 9. 66. cur plures ponantur in re creata 9. 102. omnes gradus communes prędicamentales per unicam hæcceitatem individuantur 10. 135.

Gratia.

An dici debeat creari, vel potius educi 12. 163.

H

Habitus.

HAbitus ſcientifici manent in anima ſeparata 12. 228. habitus ſupernaturales probabile eſt educi 12. 282.

Hecceitas, vide ſingularitas, Individuatio.

Una eſt primò diverſa ab alia à parte rei, nec actu conveniunt 8. 200. quo ſenſu dicantur ejuſdem rationis 9. 40. quomodo in ratione communis hæcceitatis univocè conveniant 9. 63. hæcceitas num ſit bonum vocabulum, vel barbarum 10. 125. eſt propriè individuationis principium 10. 126. poteſt dari conceptus communis hæcceitatis, ut ſic, 10. 143. non tamen adæquatus, & in realitate fundatus 10. 152. hæcceitates non ſunt entia quanta 10. 160.

Hypoſtaſis.

Quid nomen Hypoſtaſis ſignificet 11. 37.

I

Idea.

IDeæ Plantonicæ 9. 23. num ab Ariſt. fideliter relatæ 9. 24.

Identitas.

Identitas formalis dupliciter ſumi poteſt 8. 212. ex non identitate inter aliqua non ritè infertur diſtinctio poſitiva inter illa 8. 221.

Impoſſibile, & impoſſibilitas, Vide Poſſibile.

Impoſſibilitas rei unde ſumatur 8. 36.

Incommunicabile, & Incommunicabilitas.

Incommunicabilitas duplex, de ratione perſonæ, & ſuppoſiti 11. 39. incommunicabilitas alteri, ut ſuppoſito, eſt effectus formalis ſubſtantiæ 11. 49. incommunicabilitas triplex 11. 50. ſola ſuppoſitalis incommunicabilitas eſt de ratione ſuppoſiti 11. 109.

Indifferentia, & Indeterminatio.

Indifferentia naturæ ab hæcceitate diverſa eſt ab indifferentia materiæ ad formas 9. 36. indifferentia, vel indeterminatio naturæ duplex, poſitiva, & negativa 9. 72. 73. indifferentia naturæ quomodo explicanda 9. 100. 74. & 75. & 36. ac 37.

Individuatio.

Individuatio quomodo ſit eſſentialis, vel accidentalis naturæ 10. 11. non habet rationem *quid*, ſed *quis* 10. 12. principium individuationis non eſt quid realiter naturæ ſuperadditum, & ſic ab ea diſtinctum 10. 14. diſtinguitur ab ea ſaltem ratione 10. 15. perfectè præſcindit à natura 10. 16. diſtinguitur ab ea ex natura rei formaliter 10. 21. ab ultimis differentiis abſtrahi poteſt conceptus rationis, & inadæquatus 10. 23. quo ſenſu ultimæ differentiæ dicantur primò diverſæ ibidem, quomodo individuationes ejuſdem ſpeciei magis inter ſe convenire dicantur, quam diverſarum 10. 24. dicit quid poſitivum, & non ſolam negationem 10. 31. exiſtentia non eſt principium individuationis, nec formale, nec radicale 10. 40. quia individuatio eſt prior exiſtentia 10. 43. nec accidentium collectio, aut ordo ad circumſtantias extrinſecas 10. 48. & 53. quo ſenſu individuatio ſit differentia ſubſtantialis, vel accidentalis 10. 54. quantitas non eſt principium individuationis 10. 56. materia nudè ſumpta non eſt principium individuations 10. 68. neque ſignata 10. 82. individuationis principium eſſe debet per ſe primò incommunicabile 10. 88. forma non eſt principium individuationis 10. 97. neque ultima ejus realitas eſt princ. individ. compoſiti 10. 102. neque forma ſimul cum materia ſumpta 10. 105. differentia individualis eſt principium individ. omnium rerum 10. 126.

Individuum.

Inter individua major eſt convenientia, quàm inter individuantia 9. 48. quid ſit individuum 10. 1. omne exiſtens eſt individuum 10. 3. nulla natura creata eſt ex ſe in individua 10. 6. compoſitum eſt individuum natura ſpecifica 10. 9. non dicit ſolam negationem in plures partes ſubjectivas 10. 31. individuum, ut ſic, non eſt incommunicabile, ut quo, ſed ut quod 10. 70. individuum in prædicamento contentum abſtrahit ab exiſtentia 10. 107. individuum genericum non datur à parte rei, ſed tantùm apud intellectum inadæquatè concipientem 10. 130. non habet definitionem propriè dictam 10. 140. inter plura ejuſdem ſpeciei individua non datur inæqualitas perfectionis entitativæ 10. 168. nec major ſubſtantialis diſſimilitudo præter hanc, quod unum non ſit aliud 10. 173.

Infinitas.

Infinitas, & independentia non ſunt omninò idem, & per hanc demonſtratur illa 7. 7. dicit formaliter quid poſitivum in re infinita 7. 45. non eſt prædicatum quidditativum, ſed modus intrinſecus 13. 14.

Inhærentia.

Quid ſit inhærentia 12. 15. duplex eſt, actualis, & aptitudinalis ibid. quid ſit actualis 12. 16. hujuſmodi inhærentię non alia inhærentia inhæret ibid. non eſt entitas abſoluta, ſed relativa 12. 19. eſt reſpectus extrinſecus adveniens de prædicamento habitus ibid. eſt accidente poſterior 12. 21. inter formam, & ſubjectum unica inhærentia non ſufficit, ſed debet eſſe duplex 12. 23. actualis eſt aliquid accidenti abſoluto realiter ſuperadditum 12. 16. aptitudinalis eſt quid ſuperadditum formaliter 12. 25. actualis non eſt de eſſentia accidentis abſoluti 12. 31. eſt tamen de eſſentia accidentis reſpectivi, ac ei realiter identificata 12. 36. aptitudinalis eſt realiter eadem cum accidente abſoluto, non tamen de ejus eſſentia, cæterum cum accidente reſpectivo nedum eſt idem realiter, ſed etiam de ejus eſſentia 12. 19.

Intellectus.

Quomodo dicatur intellectus locus ſpecierum 12. 226. quomodo intelligendo à phantaſmatibus dependeat 12. 233. intellectio quo pacto ſit anima propria, & adhuc dicatur totius 12. 241.

Intelligentiæ.

Spectat earum contemplatio ad Metaph. 13. 1. Vide ſubſtantiæ ſeparatæ.

L

Lumen.

UNum Lumen non intendit aliud in medio 12. 176. eſt ſpecies lucis, & accidens intentionale ibid.

M

Materia.

MAteria prima radix corruptionis 7. 8. propriam habet exiſtentiam aliam ab exiſtentia formæ 8. 166. qualis ſit indifferentia materiæ ad formas 9. 36. materia nudè ſumpta non eſt principium individuationis 10. 68. eſt pars quidditatis 10. 69. alia eſt materia partis, & alia totius 10. 74. materia totius interdum ſignificat differentiam individualem interdum ipſum totum 10. 75. materia ſignata non eſt principium individuationis 10. 82. materia non individuatur per formam 10. 100. poteſt dici principium phyſicum individuationis, ſicut etiam forma, non tamen Metaph. 10. 101. & 105. & 109. materia non eſt radix multiplicitatis individuorum 10. 188. quomodo contineat formas ex ipſa educibiles 12. 94. reſpectu earum nedum habet rationem potentiæ receptivæ, ſed etiam ſuſtentativæ ibid. aliam cauſalitatem exercet in ordine ad formam, & aliam in ordine ad compoſitum 12. 97. 98. quomodo poſſit explicari cauſalitas materiæ in formam per habitudinem in qua, & ex qua 12. 99. virtus ſuſtentativa in materia non dicit perfectionem, ſicut informativa in forma 12. 269. materiam eſſe à Deo creatam videtur naturali lumine notum 13. 35.

Memoria.

Datur memoria intellectiva præter ſenſitivam 12. 226. quomodo intelligatur ab Ariſtot. non dari ſine phantaſmate memoria 12. 232.

Menſura.

Quomodo menſura debeat eſſe unigenea menſurato 8. 230. quomodo quidditates menſurentur 8. 229.

Metaphyſica.

Quos attingat de Deo conceptus, ac de ſubſtantiis ſeparatis 13. 1.

Metaphora.

An poſſit metaphora adhiberi in ſcientiis 12. 166.

Modus.

Regula conſtituendi modum extrinſecum ab ipſa re diſtinctum 8. 10. modus etiam intrinſecus non pertinet ad eſſentiam rei 8. 84. ſed eſt gradus intrinſecus ejus ibidem modus extrinſecus propriam habet exiſtentiam ſibi proportionatam 8. 172. quo pacto poſſit dici res 10. 123. ita affixus eſt alicui certo ſubjecto, ut ad aliud transferri nequeat 12. 37.

Multitudo.

Multitudinis individualis quænam ſit propria radix 10. 189. quomodo opponatur unitati. Vide unitas.

N

Natura communis.

NAtura communis propriam non habet exiſtentiam aliam ab exiſtentia ſingulari 8. 174. 176. datur à parte rei 9. 5. prædicatio naturæ communis de inferioribus in ejus communitate fundatur 9. 8. natura per ſingularitatem extrinſecè denominatur non intrinſecè 9. 15. præciſio formalis naturæ ab hæcceitate ſtat cum reali conjunctione cum ipſa 9. 16. nedum per intellectum præſcindit à ſingularitate, ſed etiam à parte rei 9. 17. quomodo ſit natura tota in uno individuo, non tamen totaliter 9. 18. veritas prædicationis naturæ de individuis fundatur in ſua communitate per indifferentiam 9. 17. 18. 19. natura communis eſt perpetuò immerſa ſingularibus 9. 25. nedum per conjunctionem, ſed per realem quoque identitatem 9. 30. naturæ indifferentia ad ſingularitates declaratur 9. 36. 37. diſtinguitur ex natura, rei formaliter à ſingularitate 9. 44. nulla natura creata eſt de ſe hæc, & ſingularis 9. 50. natura communis à parte rei cur nequeat dici univerſalis in actu 9. 57. natura Petri non diſtinguitur realiter à natura Pauli citrà ſingularitates, ſed dicuntur non eædem 9. 60. neque in tali ſtatu ſunt propriè convenientes 9. 62. non multiplicatur in individuis, niſi per hæcceitates 9. 69.

Naturæ etiam in ſtatu realis exiſtentiæ competit aptitudo remota, ſeu indifferentia negativa, ut ſit in pluribus diſiunctim 9. 77. ejus communitas negativa eſt realis 9. 78. & ſeq. talis communitas convenit naturæ ratione ſuæ eſſentiæ, non ratione ſolitudinis 9. 85. indeterminatio naturæ intrinſeca non tollitur per ſingularitatem ſupervenientem 9. 83. 88. eſt communis per indifferentiam, non per inexiſtentiam 9. 90. quomodo dici poſſit generabilis, & corruptibilis 9. 91. ejus indifferentia non eſt phyſica, & ſubjectiva, ſed metaphyſica, & objectiva 9. 36. & 37. & rurſus num. 74. & 75. & numer. 94. quomodo dicatur una numer. ibidem tam in ſtatu actualitatis, quam poſſibilitatis naturæ convenit indifferentia negativa 9. 103. eſt tantum communis per indifferentiam, non per inexiſtentiam 9. 109. multiplicatur in individuis etiam in ratione naturę 9. 113. rationę talis indifferentiæ apta eſt prædicari ſaltem remotè de pluribus 9. 123. duæ naturæ, ut præcedunt ſingularitates, non ſunt realiter diſtinctæ, ſed potius non eadem 9. 60. & 125. triplex naturæ ſtatus 9. 130. in ſtatu eſſentiæ habet propriam unitatem poſitivam 9. 133. & hæc dicitur unitas formalis 9. 138. prædicata convenientia naturæ in ſtatu eſſentiæ conveniunt quoque in aliis ſtatibus 9. 130. unitas formalis naturæ eſt realis, & minor unitate numerali 9. 139. in ſtatu quoque exiſtentiæ hanc formalem retinet unitatem 9. 163. & talis unitas non eſt privativa, ſed poſitiva 9. 167. multiplicatur cum natura in individuis 9. 168. non importat ſolam ſimilitudinem individuorum 9. 172. diviſio naturæ per differentias quomodo fiat 9. 178. ſecundum unitatem univerſalem dicitur dividi, ſecundum formalem verò contrahi, & determinari 9. 181.

Natura ſub unitate præciſionis eſt poſitivè communis, & indeterminata ad plura 9. 184. hæc unitas non convenit natura in ſtatu exiſtentiæ 9. 186. quomodo poſſit natura ab omni differentia præſcindi ſine falſitate 9. 189. convenit hæc unitas naturæ in ſtatu tantum exiſtentiæ objectivè 9. 140. qualis ſit prioritas naturæ ad differentias 9. 192. quo ſenſu natura de pluribus prædicari dicatur, ut univerſalis 9. 207. nulla natura creata eſt ex ſe individua 10. 6. natura quomodo ſit tota individuorum quidditas non tamen tota ſubſtantia, ac entitas 10. 11. perfectè præſcindit ab individuatione 10. 16.

Negatio.

Negatio pura nequit eſſe ratio, cur aliquid alicui ſimpliciter repugnet 10. 32. Negatio communicabilitatis triplex 10. 33. quę negatio conveniat alicui ratione alicujus poſitivi 11. 103. nulla negatio perfectionem importare poteſt 11. 101. alia eſt in genere, alia extra genus 12. 106.

Nihil.

Quomodo unum nihil poſſit dici magis nihil alio 8. 56. quo ſenſu creatura, antequam producatur, dicatur nihil 8. ibidem varias poteſt habere acceptiones 2. 106. latius patet, quam privatio 12. 110. poteſt ſumi vel genericè, vel ſpecificè 12. 111. cùm poſſibile ſit exiſtens nihil non tranſit in aliquid 8. 56. & 130. idem diſput. 13. num. ult.

Nu-

Numerus.

Numerus eſſentiarum non eſt prædicamentalis, ſed tranſcendentalis 9. 61. numerus prædicamentalis conſtat ex unitatibus quantitativis 10. 64. ſola individualis unitas eſt principium numeri 10. 182. numerus non eſt in ſolis rebus materialibus 10. 184.

O

Objectum.

OBjectum quomodo dicatur potentias diſtinguere 8. 132. qualis ſit ejus unitas in potentiis ſenſitivis 9. 147. non accipit unitatem ſuam à conceptu, ſed è contra 9. 172.

Operatio.

Quomodo ex diverſitate operationum liceat arguere diverſitatem formarum 8. 195. quando diverſitatem ſaltem formalem principiorum 8. 211.

Opinio.

Nulla opinio eſt reprobanda ſine ratione 12. 188.

Oppoſitio.

Oppoſitionis unius realis duo ſunt extrema realia 9. 146. diſcrimen inter oppoſita, & diſparata 12. 122. conditio contraria oppoſitorum 12. 181.

Ordo.

Ordo quid ſit 8. 198. infert diſtinctionem inter ordinata ibid.

Origo.

Quid ſit prioritas originis, Vide prius, & prioritas.

P

Pars.

PArs non denominatur agere, & operari, ſed totum 11. 140. pars integralis habet propriam ſubſiſtentiam 11. 153. non tamen pars eſſentialis 11. 154. nec in compoſito, nec extra compoſitum 11. 155.

Paſſio.

Paſſio quam neceſſario, & intimè conveniat ſubjecto 8. 81. non habet propriam exiſtentiam aliam ab exiſtentia ſubjecti 8. 176.

Perfectio.

Quid ſit perfectio entitativa 7. 34. eſt idem realiter, & formaliter cum eſſentia rei, & diſtinguitur modaliter 7. 89. quomodo dignoſci poſſit una perfectio, quod ſit melior alia 12. 187.

Perſona, & Perſonalitas.

Perſonalitas quid ſit 11. 37. quid perſona 11. 38. perſona divina conſtituitur per poſitivum, non verò creata 11. 68. quod creata quoque conſtituitur per poſitivum eſt probabile 11. 63. ſed quod per negativum eſt probabilius 11. 72., & ſequent. perſona, & perſonalitas eſt inaſſumptibilis 11. 89. perſona de principali ſignificatò dicit duplicem negationem, & connotat naturam intellectualem 11. 100. cur perſona creata dicatur deficere ab increata in ratione perſonæ 11. 112. quo pacto creata, & increata perſona univocentur ibid. & 68. & 69. natura potuit eſſe perſonata antequam aſſumeretur à Verbo, licèt de facto numquam fuerit perſonata in proprio ſuppoſito 11. 121.

Poſſibile, poſſibilitas, & potentia.

Potentia logica quid ſit 8. 29. quid ſit potentia objectivà ibid. hæc ſupponit illam ibid. res dicuntur objectivè poſſibiles à divina omnipotentià 8. 30. logicè verò ex ſuis rationibus formalibus ib. poſſibilitas logica rerum conſiſtere poteſt præciſa quacumque potentia activa 8. 31. dicit poſſibilitatem quandam poſitivam, & non merè negativam 8. 33. & hæc per conditionalem explicari ſolet ibid. poſſibilitas, & impoſſibilitas rerum intrinſecè, & formaliter ſumitur ex formalibus earum rationibus, extrinſecè verò, & principiativè ab intellectu divino 8. 36. non tamen eodem prorſus modo ſumuntur ab intellectu divino 8. 39. res poſſibilis dici poteſt verum ens reale, & poſitivum 8. 46. non tamen, quod actu phyſicè ſit, ſed quod poſſit eſſe 8. 33. & 55. cum poſſibile ſit exiſtens non tranſit nihil in aliquid 8. 56. & 130. quid dicat poſſibilitas in effectu 12. 96. potentia obedientialis quomodo diſtinguatur à naturali 12. 279.

Præciſio.

Præciſio ex natura rei non eſt neceſſaria ad univocationem, ut ſic, ſed ſufficit præciſio rationis per conceptus inadæquatos 8. 206. præciſio alia ex parte actus alia ex parte objecti 9. 4. præciſio formalis naturæ ab hęcceitate ſtat cum reali conjunctione cum ipſa 9. 16. quid ſit unitas præciſionis 9. 184. quænam ſit perfecta præciſio 10. 16.

Prædicatio, & prædicatum.

Prædicatorum diverſitas non ſemper arguit diverſitatem formarum 8. 188. prædicatio diverſimodè fit in gradibus prædicamentalibus, & tranſcendentibus 8. 206. ex prædicationibus in concreto non rectè dignoſcitur diſtinctio, aut identitas formalis 8. 212. prædicatio naturæ communis de inferioribus in ejus communitate fundatur 9. 8. ſola ſimilitudo plurium individuorum non ſufficit ad prædicationem eſſentialem de individuis 9. 18. veritas talis prædicationis in quo fundetur 9. 19. in prędicatione ſignata prædicatur univerſalitas in concreto, in exercita verò natura illi ſubſtrata 9. 207. quo ſenſu prædicetur univerſale prędicatione ſignata, & exercita 9. 226. prædicatio in primo modo quænam ſit 10. 140. non datur prædicatum eſſentiale medium inter ſpecificum, & individuale 10. 166.

Prædicamentum.

Prædicamentum eſt veluti ſcala compoſita ex gradibus metaphyſicis ſuperioribus, & inferioribus 8. 177. hi autem ſunt gradus prædicamentales, & limitati, non tranſcendentales 9. 1.

Privatio.

Privatio poteſt dici nihil 12. 69. & 107. licèt dici poſſit aliquid pro connotato 12. 70. eſt negatio in genere 12. 107. quatenus res ſiunt ex privatione, dici poſſunt fieri ex nihilo 12. 107. omnis privatio eſt nihil, non è contra 12. 110.

Prius, & Prioritas.

Quæ ſit prioritas ſecundum ſubſiſtendi conſequentiam 9. 198. quo ſenſu prius poſſit eſſe ſine poſteriori 9. 41. prioritas naturæ duplex ibid. talis prioritas non explicatur per verbum *eſt*, & *in quo* 9. 42. prioritas ſecundum ſubſiſtendi conſequentiam non eſt realis, & in eſſendo, ſed logica, & in prædicando 9. 55. prioritas naturæ duplex, poſitiva, & privativa 11. 120. prius quo pacto ad ſuum eſſe petat poſterius 12. 185. quo pacto prioritas temporis coincidat cum prioritate naturæ 12. 253. duplex naturæ prioritas, poſitiva, & negativa 12. 298.

Proportio.

Proportio alia geometrica, alia arithmetica 8. 242. diſcrimen inter proportionem, & ſimilitudinem 12. 132.

Propoſitio.

Proportio neceſſaria quomodo dicatur æternæ veritatis 8. 64. in quo fundetur ejus veritas 8. 65. poteſt hoc etiam applicari ſuo modo entibus rationis 8. 65. quęnam ſit cauſa veritatis ejus 8. 66. divina voluntas eſt cauſa veritatem contingentium, non neceſſarium ibid.

Proprium, & proprietas.

Non habet aliam exiſtentiam ab exiſtentia ſubjecti 8. 176. quam ſit intima ſubjecto 8. 81. diſcrimen notabile inter proprietates graduum prædicamentalium, & tranſcendentium 9. 94.

Index Rerum Notabilium.

Q

Quantitas.

QUantitas alia molis, alia virtutis 7. 26. quantitas virtutis eſt modus intrinſecus entis 7. 73. benè transfertur ad ſignificandam perfectionem eſſentialem rerum 8. 224. quantitas dupliciter ſumi poteſt 8. 225. quantitas non eſt principium individuationis 10. 56. alia eſt terminata, alia interminata 10. 57. inter ſubſtantiam, & qualitatem mediat in ratione ſubjecti 12. 22.

Quidditas, vide eſſentia.

Qudditas an ſit idem, quod eſſentia 8. 118. quomodo quidditates menſurentur ad invicem 8. 229.

R

Res.

QUÆdam Rei diſtinctio apud formaliſtas inutilis 7. 40. quid propriè ſignificetur nomine rei 8. 174.

Relatio, vel reſpectus.

Relationes originis in divinis, nec ſunt formaliter finitæ, nec infinitæ 7. 29. probabile eſt non habere propriam entitatem, & exiſtentiam in recto 7. 41. cur relatio creata ſit ens quantum, non divina 7. 43. & habet propriam exiſtentiam aliam ab exiſtentia fundamenti 8. 171. non clauditur in conceptu abſoluti 12. 31. non poteſt exiſtere ſine ſubjecto, vel fundamento 12. 36. affixa eſt alicui certo ſubjecto, itaut ad aliud transferri nequeat 12. 37. non minus eſt eſſentialiter conſtituitur per eſſe in, quàm per eſſe ad 12. 38. nequit natura ſuum terminum præcedere 12. 299.

S

Scientia.

SCientia ſimplicis intelligentiæ, & viſionis in Deo quomodo ex parte objecti diſtinguantur 8. 133. ſcientia eſt univerſalium, non ſingularium 9. 20. quomodo ſtare poſſit cum fide 13. 12.

Scotus.

Scotus ab ingenti defenditur calumnia 12. 116. & 222.

Simplicitas

Simplicitas multiplex 7. 9. demonſtratur de Deo per infinitatem, & neceſſitatem 7. 10. divina ſimplicitas excludit compoſitionem Metaphyſicam 8. 197. non ſic materiæ ſimplicitas 12. 14. eſt minor perfectio, quam actualitas ibid.

Singularitas, & ſingulare.

Singularitas per ſe ad prædicamentum ſpectat 8. 179. poteſt aliquid dici ſingulare dupliciter 9. 16. ſingularitas ex natura rei formaliter diſtinguitur à natura communi 9. 44. poteſt aliquid dici ſingulare tripliciter 9. 152. quid ſit ſingulare metaphyſicè ſumptum 10. 1. quicquid exiſtit à parte rei eſt ſingulare, & individuum 10. 3.

Species.

Species ſe habent ſicut numeri, declaratur 8. 178. conſtat ex pluribus gradibus metaphyſicis ibid. inæqualitas ſpecierum non impedit earum convenientiam in communi genere 8. 222. ſpecies rerum neceſſariò ſunt inæquales 8. 227. non ſunt inæqua es in perfectione per diſtantiam à primo ente 8. 232. ſpecies eſt adæquatum ſubjectum paſſionis ſpecificæ, non individuum 9. 11. ſpecies quo ſenſu dicitur athoma, & indiviſibilis 12. 12. in ſpecie athoma eſt perfecta inchoatio 10. 18. præter ſpeciem logicam non debet admitti phyſica 10. 166.

Species Intelligibiles, & ſenſibiles.

Species intelligibiles ſunt in potentia intellectiva, ſenſibiles in toto conjuncto 12. 226. illæ manent poſt hominis interitum, non iſtæ, ibid. non habent contrarium 12. 228. plures ſenſibiles ſunt in eadem parte organi 12. 276. non ſe invicem intendunt in medio ibid. ſpecies duorum alborum non differunt eſſentialiter, ſed numeraliter tantùm 12. 277.

Spiritus.

Quid nomen ſpiritus principaliter ſignificet 12. 131. plura habet ſignificata ibid.

Subſiſtentia.

Subſiſtentia diſtinguitur à per ſe exiſtentia 11. 24. & 27. ſi propriè accipiatur eſt aliquid naturæ ſupperadditum 11. 25. poteſt ſumi tripliciter 11. 27. non præcedit, ſed ſupponit exiſtentiam in natura 11. 28. propria differentia inter per ſe exiſtentiam & ſubſiſtentiam 11. 38. ſubſiſtentia poteſt à natura ſeparari, non autem per ſe exiſtentia ibid. quomodo differat à ſuppoſitalitate, & perſonalitate 11. 37. ſubſtantiæ formalis effectus eſt negativus, non poſitivus 11. 46. & propriè eſt incommunicabilitas ſuppoſitalis, ſeu ut natura ſuppoſito 11. 49. quare natura humana non dicatur in Verbo ſubſiſtere violenter 11. 60. quod conſiſtat in poſitivo eſt opinio probabilis 11. 63. quod in negativo eſt probabilior 11. 72. non poteſt natura eſſe ſine ſubſiſtentia 11. 84.

Difficultates vexantes ſententiam de poſitivo, prima eſt, qualis ſit iſta entitas poſitiva 11. 75. ſecunda, num hæc entitas ſit res, vel modus 11. 78. tertia, an faciat compoſitionem cum natura 11. 81. quarta, an natura poſſit eſſe ſine ſubſiſtentia 11. 84. quinta de cauſa ſit e us materiali, & efficiente 11. 87. ſexta, an perſona ipſa creata potuerit aſſumi 11. 89.

Subſiſtentia formaliter ſumpta non dicit perfectionem 11. 101. ſubſiſtentiæ nomen plures habet ſignificationes 11. 108. quo pacto in natura ſuppoſitata dici poſſit conditio requiſita ad operandum 11. 38.

Subſtantia.

Subſtantia accipitur tripliciter 7. 22. item dupliciter 8. 225. eſt à toto genere prior omni accidente 10. 50. quid ſit ſubſtantia, ut diſtinguitur ab accidente 11. 3. & ſeq. perſeitas conſtitutiva ſubſtantiæ non eſt ſimplex negatio 11. 4. neque ſimplex reſpectus 11. nec diſtinguitur ab accidente per hoc, quod ipſa ſi res, non autem accidens 11. 15. quęnam ſit vera ratio diſtinctiva unius ab alio 11. 22. ſeipſa per ſe exiſtit à ſubjecto independenter, & non per aliqnid ſuperadditum 11. 24. per ſe exiſtentia diſtinguitur à ſubſtantia, ut modus intrinſecus ejus 11. 29. ſubſtantia prima, & & ſuppoſitum, an ſint idem 11. 99. quomodo ſit prior acccidente ratione ſeu definitione 12. 247. quomodo ſit prior cognitione 12. 248. quomodo prior tempore 12. 253.

Subſtantiæ ſeparatæ.

Earum contempl tio ad Metaphyſicam ſpectat 13. 1. quid per ſubſtantias ſeparatas inteligatur 13. 17. earum exiſtentia non poteſt demonſtrari à priori lumine naturali 13. 18. poteſt demonſtrari à poſteriori ratione valdè probabili, licèt non omninò neceſſaria 13. 21. aliæ intelligentiæ ſunt à Deo 13. 30.

Suppoſitum.

Suppoſitum quid ſit 11. 37. dicit duplicem negationem communicabilitatis, ut quo, actualis ſcilicet, & aptitudinalis 11. 51. an hæc negatio ſit explicanda per modum ſimplicis negationis, vel potius privationis ibid. negatio tantùm dependentiæ actualis, eſt de formali ratione ſuppoſiti 11. 58. eſt negatio realis, non rationis 11. 66. ſuppoſitum ſignificat naturam, & negationem per modum unius 11. 96. an prima ſubſtantia ſit ſuppoſitum 11. 99. quo ſenſu dicatur unum per ſe 11. 102. quare actiones tribuantur ſuppoſitis etiamſi natura ſit principium adæquatum elicitivum earum 11. 140.

T

Totum, & totalitas.

TOtalitas naturæ non eſt ſuppoſitalitas 11. 77. totum ſemper operari denominatur, non pars 11. 129. totum integrale non diſtinguitur realiter à partibus 11. 153. quomodo totum dicatur primus terminus generationis 12. 141. eſt perfectiùs ſuis partibus 12. 203.

V

Verbum divinum.

VErbum quo ſenſu dicatur ſupplere vices perſonalitatis creatæ in natura aſſumpta 11. 116. quo ſenſu dicatur conſumpſiſſe perſonalitatem creatam 11. 117. natura à Verbo aſſumpta numquam fuit in ſe perſonata 11. 120. Verbum divinum nequit dici creatum 12. 58.

Veritas.

Veritas propoſitionum neceſſariarum 8. 64. & 65. quænam ſit ejus cauſa 8. 66. veritas prædicationis eſſentialis naturæ de individuis in quo fundetur 9. 19. & 217.

Unio.

Unio materiæ cum forma in compoſito phyſico eſt diverſe rationis ab unione naturæ cum differentia in metaphyſico 9. 36. 37. unio non eſt entitas abſoluta, ſed relativa 12. 19. eſt reſpectus extrinſecus adveniens de genere habitus ibidem non eſt formaliter ſubſtantia, ſed accidentis 12. 125. dicitur tamen ſubſtantialis ibidem.

Unitas.

Unitas non excludit diviſionem niſi ſibi oppoſitam 9. 18. unitas triplex 9. 131. major unitas eſt, quæ minorem patitur diviſionem 9. 132. Unitas formalis naturæ eſt realis, & minor unitate numerali 9. 139. Unitas minor numerali unitate non eſt ſola unitas ſimilitudinis 9. 141. cum omnis unitas realis eſt numeralis 9. 147. Unitas formalis naturæ diſtinguitur ex natnra rei formaliter à ſingulari 9. 149. gradus unitatis diverſi 9. 150. quomodo dicatur media inter univerſalem, & ſingularem 9. 154. ſtat cum numerica 9. 163. multiplicatur cum natura in individuis 9. 168. eſt unitas Metaphyſica, non phyſica 9. 174. unitas eſſentialis; & Metaphyſica naturæ non debet confundi cum phyſica, & entitativa 9. 182. Quid ſit unitas præciſionis 9. 184. unitas univerſalis eſt rationis, non realis 9. 214. unitas præciſionis non eſt unitas univerſalis 9. 219. unitas numeralis eſt poſitiva, & omnium major, ac perfectior 10. 36. unitas entitativa non debet confundi cum quantitativa in rebus materialibus 10. 64. diſcrimen inter utramque ibid. ſola unitas individualis eſt principium numeri 10. 182. unitas quæ eſt principium numeri in omni ente reperitur 10. 184. nec eſt aliquid rei numeratæ realiter ſuperadditum 10. 189. unitas quantitativa negat diviſionem continui 10. 186.

Univerſale, & univerſalitas.

Univerſale non eſt objectum ſenſus 8. 208. multiplex ejus acceptio 9. 2. univerſale in eſſendo eſt fundamentum univerſalis in prædicando ibid. univerſalitas non convenit naturæ à parte rei, bene tamen communitas ibidem. Univerſale in eſſendo non eſt nuda vox, vel conceptus 9. 5. ſingularia non ſunt immediatum ſignificatum univerſalis 9. 6. ad unitatem conceptus univerſalis non ſufficit unitas ſimilitudinis 9. 7. debet tribui univerſalitas cuidam idolo ficto 9. 13. univerſalis cognitio ad quid terminetur 9. 22. univerſale Platonicum non datur 9. 25. nulla enim eſt ejus neceſſitas, aut utilitas 9. 28 & 29. an ad naturæ univerſalitatem debeat neceſſariò abſtrahi à pluribus 9. 195. & ſeq. Quid ſit univerſale in actu 9. 200. univerſale triplex, phyſicum, metaphyſicum, & logicum 9. 201. ſolum univerſale logicum eſt verè, & propriè univerſale 9. 203. metaphyſicum non eſt completum ibid. unitas, & communitas concurrunt ad rationem univerſalis 9. 208. ejus communitas non eſt rationis, non realis 9. 208. univerſale debet eſſe proximè de pluribus prędicabile 9. 209. debet eſſe indifferens, ut ſit in pluribus ſimul, & conjunctim 9. 210. indifferentia negativa eſt ſufficiens fundamentum univerſalitatis 9. 211. unitas univerſalis non ſtat cum ſingularitate 9. 216. unitas univerſalis non eſt unitas ſimilitudinis 9. 217 licèt ſit unitas rationis eſt tamen cnm fundamento in re 9. 218. fundamentum unitatis univerſalis eſt unitas formalis, quam habet natura à parte rei 9. 218.

Univerſale poteſt ſumi tripliciter 5. 219. unitas univerſalis eſt per inexiſtentiam, non per indifferentiam 9. 220. declaratur eſſentia unitatis univerſalis 9. 221. univerſalitas ſtat cum ſtatu contractionis per intellectum 9. 226. quærenda eſt cauſa univerſalitatis naturę, non autem communitatis 10. 10.

Univocatio.

Univocatio metaphyſica minus requirit, quam phyſica 8. 195. non eſt via ſufficiens ad convincendam formalem diſtinctionem inter gradus metaphyſicos 8. 206. ad univocationem prædicamentalem ſufficit unitas naturæ per indifferentiam 9. 121. non ſufficit unitas ſimilitudinis 9. 112. in ſpecie athoma eſt perfecta univocatio 10. 18.

INDEX DISPUTATIONUM, QUÆSTIONUM, ET ARTICULORUM

Poſterioris Tomi Metaphyſicæ.

DISPUTATIO VII.

De diviſionibus entis.

Quæſt. 1. DE multiplici entis diviſione. pag. 1
Quæſt. 2. An bene dividatur ens reale inquantum, & non quantum. 7
Quæſt. 3. De ordine Diviſionum entis realis, & quænam ſit omnium prima. 12
Artic. 1. Reſolutio Quæſiti. 13
Art. 2. Satisfit Objectionibus. 16

DISPUTATIO VIII.

De Entis finiti eſſentia, & exiſtentia.

Quæſt. 1. An ſtatus eſſentiæ creaturarum, ut ab exiſtentia præſcindit, ſit ſolius poſſibilitatis, an etiam alicujus actualitatis. 19
Artic. 1. Creaturas non ab æterno habuiſſe aliquod eſſe reale actuale eſſentiæ. 20
Artic. 2. Creaturas ab æterno non habuiſſe eſſe diminutum medium inter ens reale, & rationis, ubi explicatur, quid ſit eſſe cognitum, quod habuerunt. 21
Artic. 3. Eſſentia rerum, ut ab exiſtentia præſcindit, in ſola reali poſſibilitate conſiſtit, ubi explicatur, quid ſit, & undè oriatur eſſe poſſibile rerum. 25
Artic. 4. Solvuntur objectiones probantes realitatem actualem eſſentiæ creaturarum ab æterno. 30
Quæſt. 2. Quid ſit rerum exiſtentia, & quomodo ab actuali eſſentiali diſtinguatur. 34
Artic. 1. Exiſtentia neque eſt accidens commune, neque proprium actualis eſſentiæ, ſed modus ejus intrinſecus. 35
Artic. 2. Exiſtentia non diſtinguitur realiter ab actuali eſſentia, ſed eſt eadem entitas actualis eſſentiæ. 38
Artic. 3. Thomiſtarum argumentis occurritur. 42
Artic. 4. Eſſentia realis, & exiſtentiæ non diſtinguuntur ſolùm per intellectum, ſed formaliter ex natura rei modaliter. 46
Quæſt. 3. Ubi reſolvuntur ex dictis varia quæſita de eſſentia, & exiſtentia. 48
Quæſt. 4. An quæcumque propriam habent eſſentiam peculiarem, etiam habeant exiſtentiam. 53
Quæſt. 5. An tam eſsentia, quàm exiſtentia ex gradibus metaphyſicis componantur. 56
Quæſt. 6. Qualis, & quanta diſtinctio verſetur inter gradus metaphyſicos. 58
Artic. 1. Diverſi gradus eſſentiæ non diſtinguuntur realiter, quia fundentur ſemper in diverſis formis phyſicis. 59
Artic. 2. Gradus metaphyſici prædicamentales non ſola ratione diſtinguuntur, ſed media diſtinctione inter realem, & rationis. 61
Artic. 3. Thomiſtarum, & Nominalium argumentis ſatisfit. 65
Quæſt. 7. An omnes rerum eſſentiæ ſint inæqualis perfectionis. 70
Artic. 1. Reſolutio Quæſiti. 71
Artic. 2. Objectionum ſolutio. 74

DISPUTATIO IX.

De Natura Communi, ſeu Univerſali.

Quæſt. 1. An ultrà ſingularia à parte rei de ntur naturæ communes, ſeu univerſales. 77
Artic. 1. Ultrà ſingularia dantur naturæ communes à parte rei. 78
Artic. 2. Argumenta Nominalium ſoluta. 80
Quæſt. 2. Quomodo natura communis habeat eſſe à parte rei, an ſcilicet in ſingularibus incluſa, & realiter identificata, vel non. 83
Quæſt. 3. An natura communis ſaltem ex natura rei formaliter diſtinguatur à ſingularibus, ſeu differentiis contrahentibus. 88
Artic. 1. Aſſeritur pars affirmativa. ibid.
Artic. 2. Argumenta Thomiſtarum, ac Nominalium ſoluta. 92
Quæſt. 4. De communitate, vel aptitudine naturæ, ut ſit in multis, num illi conveniat à parte rei, vel ſolùm per opus intellectus. 96
Artic. 1. Naturam habere quandam communitatem à parte rei. ibid.
Artic. 2. Argumenta contra communitatem naturæ ſoluta. 100.
Quæſt. 5. An natura ſit communis à parte rei per inexiſtentiam, num potius per ſolam indifferentiam. 105
Artic. 1. Reſolutio Quæſiti. ibid.
Artic. 2. Satisfit Objectionibus. 109
Quæſt. 6. De Unitate naturæ communis; An natura in ſtatu eſſentiæ habeat quandam unitatem minorem unitate ſingulari, quæ dicitur formalis. 111
Artic. 1. Reſolutio Quæſtionis. 112
Artic. 2. Objectiones in oppoſitum ſolvuntur. 116
Quæſt. 7. An unitas formalis conveniat naturæ etiam in ſtatu exiſtentiæ, & quomodo. 119
Artic. 1. Reſolutio Quæſtionis. 120
Artic. 2. Argumenta ad oppoſitum ſoluta. 123
Quæſt. 8. Quid ſit unitas præciſionis, & in quo ſtatu naturæ conveniat. 126
Quæſt. 9. Quid ſit unitas univerſalis, & in quo ſtatu naturæ conveniat. 130
Artic. 1. Quodnam ſit univerſale propriè dictum. ibid.
Artic. 2. De communitate Univerſalis. 132
Artic. 3. De Unitate Univerſalis. 133

DISPUTATIO X.

De Individuatione naturæ, ſeu principio Individuationis.

Quæſt. 1. An omnis res exiſtens ſit ſingularis, & debeat principium aſſignari individuationis ejus, itaut non ſit ſeipſa ſingularis. 138
Quæſt. 2. Quomodo pr ncipium Individuationis ſit naturæ ſuperadditum, & ab ea diſtinctum. 141
Artic. 1. Reſolutio Quæſtionis. ibid.
Artic. 2. Rationes ad oppoſitum ſolutæ. 143
Quæſt. 3. An principium individuationis naturæ ſuperadditum ſit quid poſitivum, vel negativum. 146
Quæſt. 4. An exiſtentia ſit principium individuationis. 147
Quæſt. 5. An accidentia ſint principium individuationis. 149
Artic. 1. Neque collectio accidentium, nec ordo ad circumſtantias extrinſecas eſt principium individuationis. 150
Artic. 2. Quantitas non eſt principium individuationis. 152
Quæſt. 6. An materia nudè ſumpta, vel ſaltem quantitate ſignata ſit Principium individuationis. 154
Artic. 1. Materia nudè ſumpta non eſt principium individuationis. 155
Artic. 2. Materia ſignata non eſt principium individuationis. 159
Quæſt. 7. An forma per ſe ſumpta, vel ſaltem cum materia ſit principium individuationis. 163
Quæſt. 8. An formæ ſubſtantiales individuentur per materiam, & accidentales per ſubjectum. 167
Quæſt. 9. Quodnam re vera ſit principium individuationis cujuſcunque rei in creatis. 171

Artic. 1. Differentia individualis hæcceitas appellata eſt principium individuationis omnium rerum. 172
Artic. 2. Thomiſtarum argumentis occurritur. 174
Quæſt. 10. Num detur conceptus communis, vel hæcceitatis, ut ſic. 177
Quæſt. 11. An inter individua ejuſdem ſpeciei detur inæqualitas perfectionis, ac etiam aliqua diſſimilitudo major ultrà hanc, quod unum non ſit aliud. 181
Quæſt. 12. An unitas individualis ſit principium numeri, & hæc in omnibus rebus reperiatur, ubi etiam de radice multiplicationis individualis. 186

DISPUTATIO XI.

De ſubſtantia, ejuſque ſubſiſtentia.

Quæſt. 1. Quid ſit ſubſtantia, prout ab Accidente diſtinguitur. 188
Quæſt. 2. An ſubſtantia ſingularis conſtituatur actu per ſe exiſtens, & ſubſiſtens per aliquid realiter ſuperadditum, & ex natura rei diſtinctum. 192
Quæſt. 3. Quid ſignificet ſubſiſtentia, quidve ſubſiſtens. 196
Artic. 1. Varii modi dicendi referuntur, ac reiiciuntur. 197
Artic. 2. Ratio formalis ſubſiſtentiæ, ejuſque formalis effectus declaratur. 199
Quæſt. 4. An ſubſiſtentia ſit quid poſitivum, vel negativum. 202
Artic. 1. Opinio de poſitivo eſt probabilis. 203
Artic. 2. Opinio de negativo eſt probabilior. 205
Artic. 3. Argumenta Metaphyſica contra opinionem de negativo ſoluta. 212
Artic. 4. Argumenta Theologica contra eandem opinionem enodata. 215
Quæſt. 5. An, & quando ſubſiſtentia concurrat ad operationes ſuppoſiti. 219
Quæſt. 6. Quibus rebus ſubſiſtentia conveniat. 224

DISPUTATIO XII.

De Accidente, ejuſque inhærentia.

Quæſt. 1. An accidens ſit ens ſimpliciter propriam habens exiſtentiam, ac proindè à ſubſtantia realiter diſtinctum. 227
Quæſt. 2. Quid, & quotuplex ſit inhærentia accidentis. 229
Quæſt. 3. An inhærentia ſit de eſſentia accidentis. 223
Quæſt. 4. De factione, & origine formarum accidentalium, an ſcilicet fiant ex nihilo, vel potius ex materia, ſeu præjacente ſubjecto. 236
Artic. 1. An factio ex nihilo ſit creatio, & è contrà. 237
Artic. 2. An formæ fiant ex nihilo ab agente naturali immediato. 241
Artic. 3. An formæ fiant per inchoationes earum in materia præcedentes. 254
Artic. 4. Quomodo formæ materiales fiant per eductionem de potentia materiæ, earumque diſcrimen ab anima rationali. 264
Quæſt. 5. De formarum deſitione, vel interitu. 269
Artic. 1. An omnis forma Phyſica ſit corruptibilis. ibid.
Artic. 2. An forma ſemel corrupta, vel à materia ſeparata denuò redire naturaliter poſſit ad eandem materiam infirmandam. 282
Quæſt. 6. De ordine accidentis ad ſubſtantiam. 293
Quæſt. 7. An accidens corporum ſubjectari poſſit in ſubjecto incorporeo, & è contra incorporeum in corporeo. 295
Quæſt. 8. An idem numero accidens poſſit ſimul eſſe in diverſis ſubjectis, & plura numero in eodem. 297
Quæſt. 9. De accidentibus, & formis ſupernaturalibus. 301
Quæſt. 10. De accidentibus relativis. 305

DISPUTATIO XIII.

De ſubſtantiis ſpiritualibus, Deo, ac Intelligentiis.

Quæſt. 1. An poſſit naturaliter demonſtrari Deum eſſe, & quomodo. 308
Quæſt. 2. An Deus ſit cognoſcibilis naturaliter ab intellectu viatoris quoad quid eſt. 311
Quæſt. 3. An poſſit naturali ratione probari præter Deum extare alias ſubſtantias ſpirituales in univerſo. 311
Quæſt. 4. An poſſit naturaliter oſtendi Deum eſſe infinitæ virtutis, & ex Ariſtotele, alias Intelligentias ab ipſo eſſe productas. 313

DISPUTATIONES

In duodecim Ariſtotelis Stagiritæ Libros

METAPHYSICORUM,

PARS POSTERIOR.

DISPUTATIO VII.

De Diviſionibus Entis.

Poſtquam in ſuperiori tomo, præcedentibuſque diſputationibus de communi conceptu entis, deque eiſdem principiis, & proprietatibus actum eſt præſcindendo à ſpecialibus rationibus entium: modo in hoc poſteriori ad definitas, peculiareſque entium rationes, quantùm abſtractio hujus ſcientiæ, & latitudo objecti ejus nobis permittit, deſcendere opus eſt: quoniam autem talis deſcenſus fieri nequit, quàm per varias entis diviſiones in ſua membra, ideò exordium hujus ſecundi Tomi ſumimus à diſputatione de Diviſionibus entis. Hic autem recolere oportet, quod dicebamus ſuprà diſp. 4. q. 2. num. 29. 32 quod quidam modi, vel differentiæ condividentes ens in communi, ut finitum, & infinitum, neceſſarium, & contingens, &c. capi poſſunt dupliciter, vel ſic ſimul ſumpta circumſcribunt unicam entis paſſionem, & cum ipſo adæquatè convertibilem; &c. in hoc ſenſu de ipſis actum eſt diſp. præced. vel ut diſiunctim important diverſos modos intrinſecos, quibus ens contrahitur, & dividitur, & in hoc ſenſu de ipſis agimus in præſenti diſput.

QUÆSTIO PRIMA.

De multiplici entis diviſione.

1 MUltis, ac ferè innumeris modis ſolet ens dividi in varia membra, quarum diviſionum præcipuas, atque principaliores hic referemus, & examinabimus tractant de his diviſionibus entis Formaliſtæ noſtri tractat. Formalitat. artic. 1. princip. & præſertim diſputant de ordine illarum inter ſe, & quænam ſit omnium prima; ſed ante hujus difficultatis examen, prius ſingulæ diviſiones in ſe ſunt declarandæ, undè modò illas promiſcuè proponemus nullo certo ordine ſervato inter ipſas, poſteà vero de illarum ordine agemus, & quæ ſit omnium prima veſtigabimus, nam ordo inter illas ſervandus, non niſi ex ipſarum exacta explicatione innoteſcere poteſt.

Prima Diviſio.

PRimò itaque dividi ſolet ens in maxima ſua amplitudine ſumptum, ſeu tranſcendentiſſimè in ens reale, quod habet eſſe, vel habere poteſt præter opus intellectus, ſeu nullo intellectu conſiderante, & in ens rationis, quod nequit habere eſſe, niſi per conſiderationem intellectus, quæ quidem diviſio eſt æquivoci analogi in ſua æquivocata analogata, ut notavit Auctor Formalitat. articul. 1. princip. ab initio, & quia hujus diviſionis explicatio ſatis conſtat ex dictis diſputation. 2. quæſtion. 9. artic. 2. ubi diſputatur, an detur ens præſcindens à reali, & rationis, quod ſit univocum ad illa, hic ulteriori non indiget examine; deducit autem hanc diviſionem Vallo articul. 1. Formalitat. ex Ariſtotel. 6. Met. tex. com. 8. ubi dicit, cum autem complexio, diviſioque non in rebus ſit, ſed in mente, id autem, quod hoc pacto eſt ens diverſum ſit ab hiſce, quæ propriè entia ſunt; vult dicere, inquit Vallo, quod complexio, & diviſio ſunt ab intellectu, & mente, & vocantur entia rationis, & hoc ens rationis iſto pacto acceptum diverſum eſt, & ſeparatum ab his, quę propriè ſunt entia ideſt ab ente reali, & hoc itaque loco, ac etiam ex lib. 11. Metaph. ſum. 3. cap. 2. deducitur præfata diviſio, nam his locis tradit famoſam illam diviſionem entis in anima, & extra animam, ubi per ens in anima intelligitur ens rationis, & per ens extra animam ens reale, ut paſſim omnes Interpretes exponunt, quam etiam diviſionem recenſet Scotus 1. d. 36. qu. unic. F.

3 Sed hìc occurrit difficultas inter Scotiſtas, an diviſio illa entis in anima, & extra animam, quam memorat Doct. loc. cit. revera coincidat cum diviſione entis in ens reale, & rationis. Negat Bargius in 1. diſt. 36. q. un. ejus fundamentum eſt, quia poſtquam Doctor ibi diſtinxit ens in ens in anima, & extra animam, hoc poſteà ſubdividit per ens in actu, & ens in potentia, & ſubdit, quod utrumque iſtorum poteſt eſſe in anima, quod profectò non aſſereret, ſi per ens in anima intelligeret ens rationis, quia ens reale nequit fieri ens rationis. Sed planè decipitur Bargius, nam per ens in anima, & extra animam re vera nil aliud Doctor intelligit, quàm ens rationis, & reale, ut ibi notant Lichetus, & Vigerius, quem immeritò redarguit Bargius, Vulpes tom. 1. part. 1. diſputation. 28. art. ultim. & alii politiores Scotiſtæ, idque palam ex ejus diſcurſu convincitur, ibi namque Doctor declarare intendit conditionem illius eſſe cogniti, quod ab æterno habuerunt creaturæ in divina mente, utque oſtendat illud non eſſe aliquod eſſe reale, & ſimpliciter, ſed rationis, & ſecundùm quid, dividit ens in ens in anima, & extra animam, & eſſe cognitum creaturarum conſtituit ſub eſſe in anima, & inquit hoc eſſe in anima eſſe omninò diverſum ab omni eſſe extra animam, ſivè per eſſe extra animam intelligatur ens in actu entitativo, ſivè ens in potentia objectiva; ergo per ens in anima Doctor præcisè intelligit ens rationis, ſeu illud, quod præcisè habet eſſe objectivè in intellectu, & nullo modo extra nec actu, nec potentia. Tum quia inquit ibi Doctor illud eſſe in anima eſſe diverſum ab omni eſſe extra animam, ſivè actuali, ſivè potentiali; ergo illud eſſe in anima excludit omnem realitatem entis realis, quæ conſiſtit in hoc, ut ſit actu in rerum natura, vel ſaltem eſſe poſſit. Tum demum, quia ſi tale eſſe in anima involvit aliquid reale, & non eſt purum ens rationis, tunc eſſe cognitum creaturarum, quod habent ab æterno in divina mente, erit aliquod eſſe reale, quod eſſe falſum in ſententia Doctoris conſtabit diſputation. ſeq. quæſtion. 1. articulo 1. conſequentia patet, quia Doctor loc. citat. illud eſſe cognitum creaturarum reducit ad eſſe in anima. Nec urget fundamentum Bargii in oppoſitum, quamvis enim Doctor ſubdividat ens extra animam in ens actu, & potentia, & dicat utrumque iſtorum poſſe habere eſſe in anima; non ob id confundit ens extra animam cum ente in anima, immò adhuc ſubdit illud eſſe in anima eſſe aliud ab omni eſſe extra animam; intantùm ergo dicit ens extra animam, ſivè actuale, ſivè potentiale poſſe habere eſſe in anima, quatenus intelligi poteſt verum eſſe extra animam illi non repugnare, in quo adhuc caſu illud eſſe, quod haberet res extra animam potentia, non eſt formaliter idem cum eo eſſe, quod habet in anima, ut ſic cognitum, quia hoc eſſe cognitum, eſt eſſe denominationis extrinſecæ ab intellectu cognoſcente, & eſſe rationis, non reale.

Dubitabis rurſus, an ens chymæricum ſub hac diviſione contineatur, nempè ſub altero membro, ſcilicet ente rationis. Audivi olim, cum eram Juvenis, quendam Scotiſtam jam defunctum id negare ſola fretum auctoritate Scoti quolib. 3. ab initio, ubi ait ens chymericum, quod contradictionem implicat, eſſe omninò nihil, ut nihil excludit omne eſſe extra intellectum, & in intellectu, quod enim eſt ſic includens contradictionem ſicut non poteſt extra animam, ita non poteſt eſſe aliquid intelligibile, vel aliquod ens in anima, quia numquam contradictorium cum contradictorio conſtituit unum intelligibile. Oppoſitum tamen debet eſſe omninò certum, ut oſtendi diſputatione 3. Logica quæſtione 7. & illum ipſum Scotiſtam jam revinxi argumento ineluctabili dicendo, tu qui diſputas de ente rationis chymærico, & illud negas, vel concipis, quod dicis, & negas, ſeu hunc terminum *chymeram* apprehendis, quam negas dari poſſe intellectu, vel non apprehendis; ſi concipis, & apprehendis, ergo datur tale ens rationis